

Beasain

Koaderno demolinguistikoa

2025
AZAROA

Euskara
datuetan

K O A D E R N O
D E M O L I N G U I S T I K O A

UEMA

www.uema.eus

koordinazioa@uema.eus

📌 t.me/UEMAeus

(CC BY-SA 4.0)

Lan hau Creative Commons
Aitortu-PartekatuBerdin 4.0
Nazioartekoa lizentziapean
zabaltzen da.

Beasaingo koaderno demolinguistiko
hau Beasaingo Udalaren eta Aittu
Euskara Elkartearen eskariz landu du
UEMAk, lehenago UEMAKo kide diren
herrietarako sortutako koadernoen
eredua erreplikatuta, 2025eko azaroan.

Lehen argitaraldia:
Argitaratzailea:
Azala eta maketazioa:
Material osagarria:
Ekoizpena:
Zuzendaria:
Argazkiak:

2025eko azaroa.
Udalerri Euskaldunen Mankomunitatea.
UEMA.
UEMA | Hamaika Telebista.
Datu Tailerra.
Iñaki Iurrebaso Biteri.
Mikel de las Heras | Beasaingo Udala | Jose Miguel Romero Barco |
Jose Enrique Ripa de Bobadilla |

Beasain

Koaderno demolinguistikoa

AURKIBIDEA

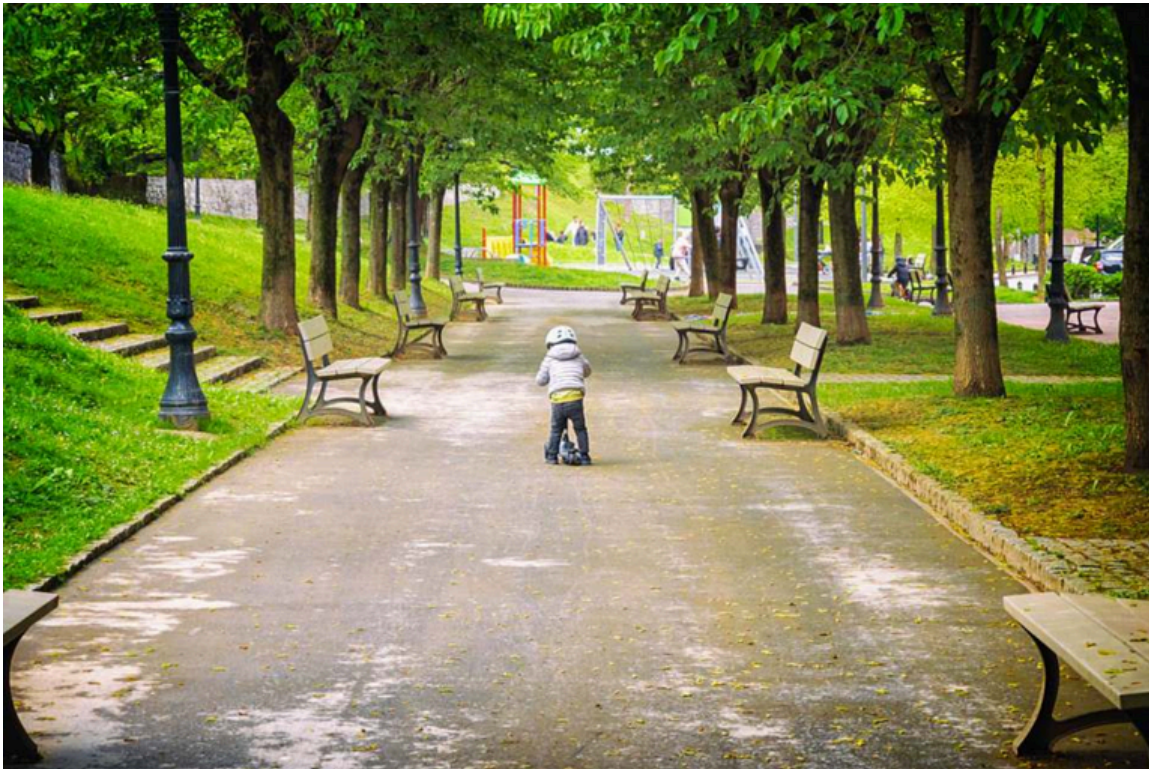
OINARRIZKO ADIERAZLE SORTA BAT	5
A. OINARRIZKO KOKAPEN DEMOLINGUISTIKOA	9
B. HIZKUNTZA GAITASUNA	13
Ahozko hizkuntza gaitasuna	14
Hizkuntza-gaitasuna: adierazleak alderatuz	16
Euskararen ezagutza	17
C. ERABILERA	21
Etxeko hizkuntza	22
D. HIZKUNTZA-BILAKAERA	25
Gaitasunezko hizkuntza-bilakera	25
Erabilerazko hizkuntza-bilakera	27
E. BELAUNALDI BERRIEN SOZIALIZAZIOA	29
METODOLOGIA OHARRAK	33
MATERIAL OSAGARRIA	36

OINARRIZKO ADIERAZLE SORTA BAT BEASAINGO HIZKUNTZA-EGOERA EZAGUTZEKO

Koadernoaren helburua, xede publikoa eta edukia

Koaderno honen helburua da udalerrian euskararen egoera eta bilakaera ezagutzeko-ulerterako **informazio funtsezkoena modu ahalik eta ulerterrazenean eskaintzea**. Argitu dezagun hasieratik: koadernoaren helburua ez da Beasaini buruz dagoen informazio demolinguistiko guztia bertan biltzea, udalerriko hizkuntza-egoeraren argazki sintetiko ahalik eta esanguratsuena osatzeko informazioa eskaintzea baizik. Koadernoan baino informazio-multzo zabalagoa eskuratu daiteke Euskararen Adierazle Sistemaren webgunean, besteak beste.

Koadernoaren xede publikoaosatzen dute udalerriko agintari, arduradun eta teknikariek, euskara gaiekin zerikusia dutenek bereziki; eta baita udalerriko euskalgintzako eragileek ere. Horrez gain, koadernoaren sarean jarri daiteke nahi duenaren esku, baina printzipioz, koadernoaren ez da hedapen zabalerako proiektu gisa planteatzen. Bestalde, koadernoaren hartzailak izateaz gain, arduradun, teknikari eta herritar horiei parte hartzeko aukera ere eman nahi zaie proiektu honetan, adierazleen egokitasunaren azterketan eta koadernoaren etorkizuneko norabidea definitzeko orduan.

Argazkia: Jose Miguel Romero Barco – Beasaingo udal egutegia, 2025.

Koadernoaren edukia. Koadernoaren eduki nagusia Beasaingo egoera demolinguistikoari buruzko taula eta grafikoek osatzen dute, gaika antolatuta.

Baliabide osagarriak. Informazioa hobeto ulertzen laguntzeko, bestelako baliabideetarako loturak ere txertatu dira koadernoan. Horrela, gai bakoitzaren hasieran, gai horri buruzko azalpen laburrak egin dira. Gaian sakontzeko, halaber, loturak egin dira **Gakoak** izenburupeko bideo laburretara, eta gai berari buruz **Gakoak aletuz** izeneko azalpen luzeagoetara. Bideo horietan, Euskal Herriko egoerari buruzko azalpenak eskaintzen dira, ez udalerriri buruzkoak. Dena den, azalpen orokor horiek lagungarriak izan daitezke batzuetan udalerriko egoera ulertzeko eta taula-grafikoen interpretazioa nola egin ikusteko.

Argazkia: Mikel de las Heras.

Jatorrizko iturrietatik adierazle berrien sorkuntzara

Jatorrizko iturriak. Lehen koaderno honetako datu gehienak biztanleria zentsuetatik ekarri ditugu, EUSTAT eta NASTATera egindako berariazko eskaeren bidez. Horrez gain, Inkesta Soziolinguistikoko (Eusko Jaurlaritzaren Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza) eta erabileraren kale neurketetako datuak (Soziolinguistika Klusterraren datu-basea) ere baliatu ditugu adierazle batzuen kalkulurako. Taula eta grafikoen oinetan zehazten da kasu bakoitzean erabilitako informazioaren jatorria. Azalpen zehatzagoak eransten dira koadernoaren amaierako metodologia oharretan.

Informazioa biltzeaz haratago, adierazle berri esanguratsuak sortu eta eskaini ditugu koaderno honetan. Erabili ditugun iturri estatistikoak (ikus metodologia oharrak) guztion eskura daude berez. Koadernoarekin, adierazle batzuetan iturri horietako informazioa bere horretan eskaini dugu. Horrez gain, ordea, iturri horiei zuku gehiago ateratzen saiatu gara, eta adierazle berriak sortzeko ahalegina egin dugu. Erabilitako prozedurak metodologia oharretan azaltzen dira. Horrela sortutako adierazleei **ABP adierazleak** (adierazle berria proban) deitu diegu. Proban izango ditugu adierazle hauek aldi batean, udalerriko errealitatea zuzenean ezagutzen duten teknikariek eta eragileekin kontraste lanak egin arte.

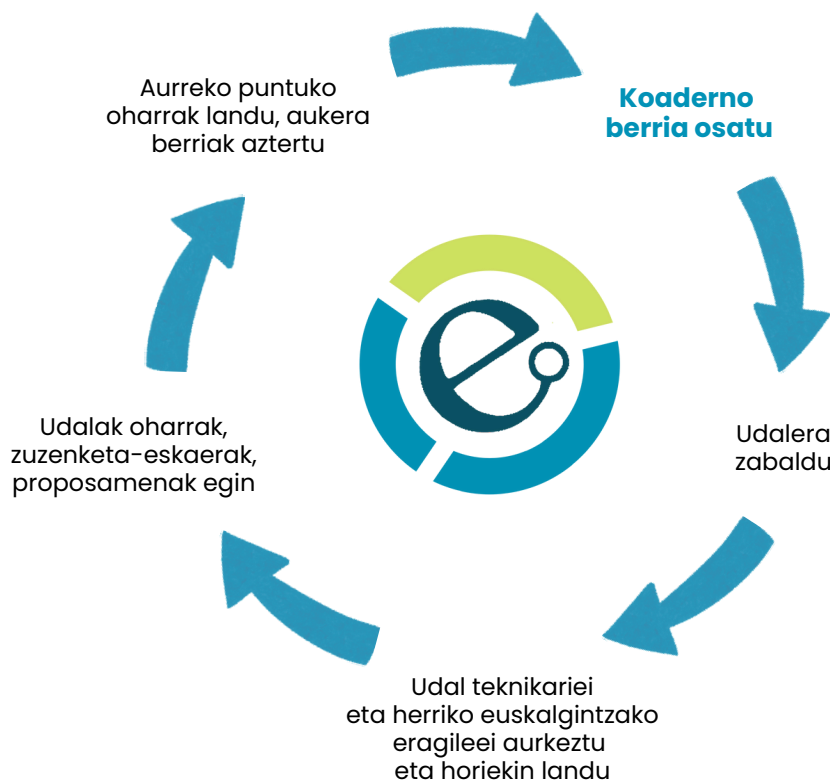

Koadernoaren lanketa, lan ildo iraunkor eta kolektibo

Beasaini buruzko koadernoak UEMak sortutako serie orokorrago baten parte da. Koaderno estandarrak dira honakoak, eredu orokor bati jarraituz automatikoki sortuak. Argazkiak eta datuak aldatzen dira udalerri bakoitzerako, jakina. Alde horretatik koaderno “pertsonalizatua” eta bakana sortu dugu Beasainerako. Baina egitura aldetik eta lantzen den edukiaren aldetik estandarra eta itxia da, udalerri guztientzat berdina.

Koadernoena lan ildo iraunkor gisa abiatu du UEMak, urtez urte osatzen eta hobetzen joateko asmoarekin. Asmoa da bi urtean behin-edo berritzea eta osatzea. Hurbilpen jarraitu eta sistematikoen bidez, geroz eta koaderno hobeak lantze saiatuko da. Esku artean duzun hau, lehen ahalegin bat da, koaderno 1.0 bertsioa nolabait esateko. Aurrerantzean, asmoa da egon daitezkeen akatsak zuzentzen eta hutsuneak osatzen joatea, geroz eta koaderno hobeak lantzeko.

Feedbackaren bila. Koadernoaren egitasmoarekin izaera zirkularra izango duen honako funtzionamendua irudikatzen dugu.

Formazio ildo paralelo bat. Koaderno hau udalaren esku jartzearekin batera, bertan dagoen informazioa hobeto ulertzen laguntzeko formazio ildoak abiatuko dugu paraleloki. Hasierako asmoa da saio bat egitea koadernoak biltzen duen informazioari buruzko xehetasunak azaltzeko, eta ahal den neurrian, egon daitezkeen zalantzak argitzeko. Horrez gain koadernoaren norabideaz egon daitezkeen ekarpenak ere bilduko dira bertan.

Saio horretarako, koadernoan biltzen diren datuak interpretatzeko gida sortuko du UEMAk, eta udalaren esku ere utziko du. Zer, non eta nola lantzen den azalduko da interpretazio gida horretan. Azken batean, taula eta grafikoetan erakusten dena puntuz puntu zer den eta nola interpretatu behar den zehaztuta agertuko da.

Argazkia: Mikel de las Heras.

A – BEASAIN 2021: OINARRIZKO KOKAPEN DEMOLINGUISTIKOA

Atal honetan kokapen soziolinguistiko orokorra egin nahi dugu, erabileran oinarrituta. Izan ere, erabilerak eman ahal digu hizkuntza batek lurralde batean une jakin batean izan dezakeen bizindarraren berri modurik zuzenenean.

Zehazki, A.1. grafikoan etxeko eta kaleko erabilera datuak eskaintzen dira (informazioa eskura dagoen kasuetan). Metodologia oharretan azaltzen den bezala, jatorrizko iturrietatik abiatuta guk landutako informazioa aurkezten da bertan.

A.5. grafikoan, galdera honi erantzuna ematen saiatu gara: zein neurritan da Beasain euskalduna? Galdera horri bi eratara erantzun dakioke. Grafikoaren ezkerreko zutabea euskara-erdarek udalerrian duten pisua zehazten da, erabileran oinarrituta. Bigarren eta hirugarren zutabeetan, aldiz, kokapen erlatiboa egiten da Hego Euskal Herriko eta herrialdeko testuinguruan, baino testuinguru euskaldunago/erdaldunagoetan bizi diren herritarren kopuruak zehaztuta.

MATERIAL OSAGARRIA

[GAKOAK 09. Lurraldea eta nagusitasuna.](#) [02:16]

[GAKOAK 10. Arnasguneen garrantzia.](#) [02:21]

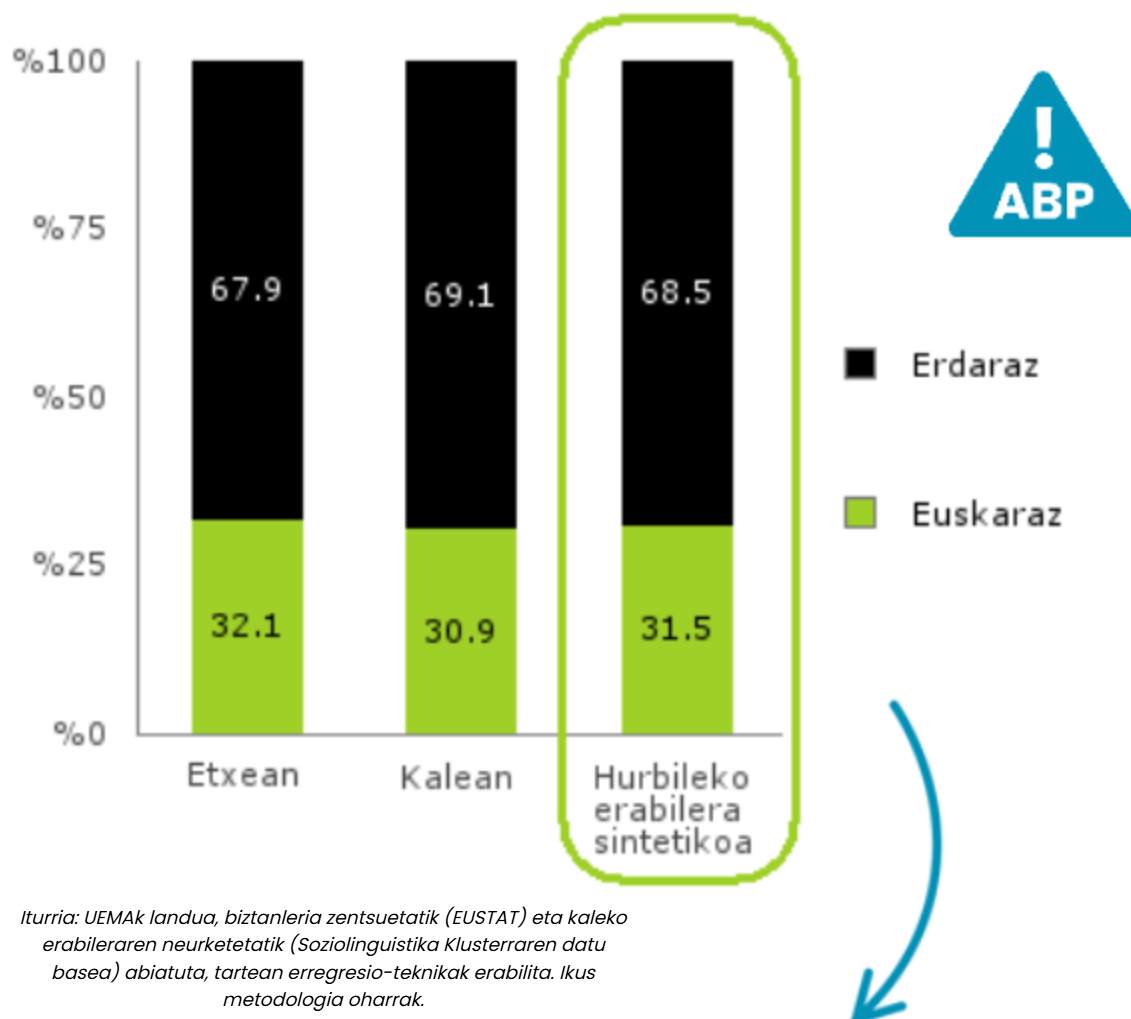

[ALETUZ 9. Lurraldea eta nagusitasuna, I.](#) [25:15]

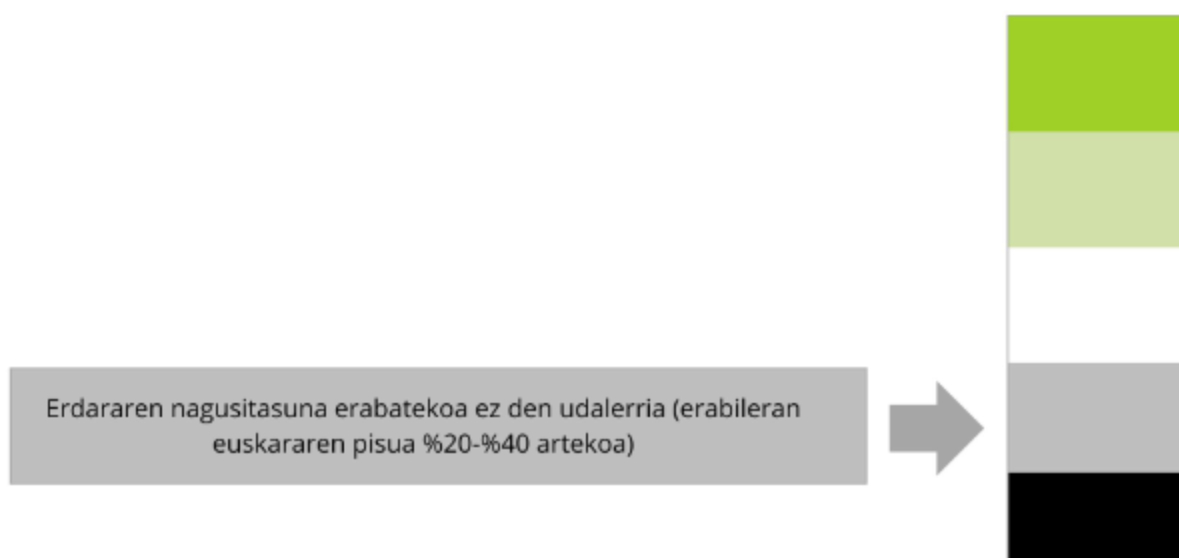

[ALETUZ 10. Lurraldea eta nagusitasuna, II.](#) [17:19]

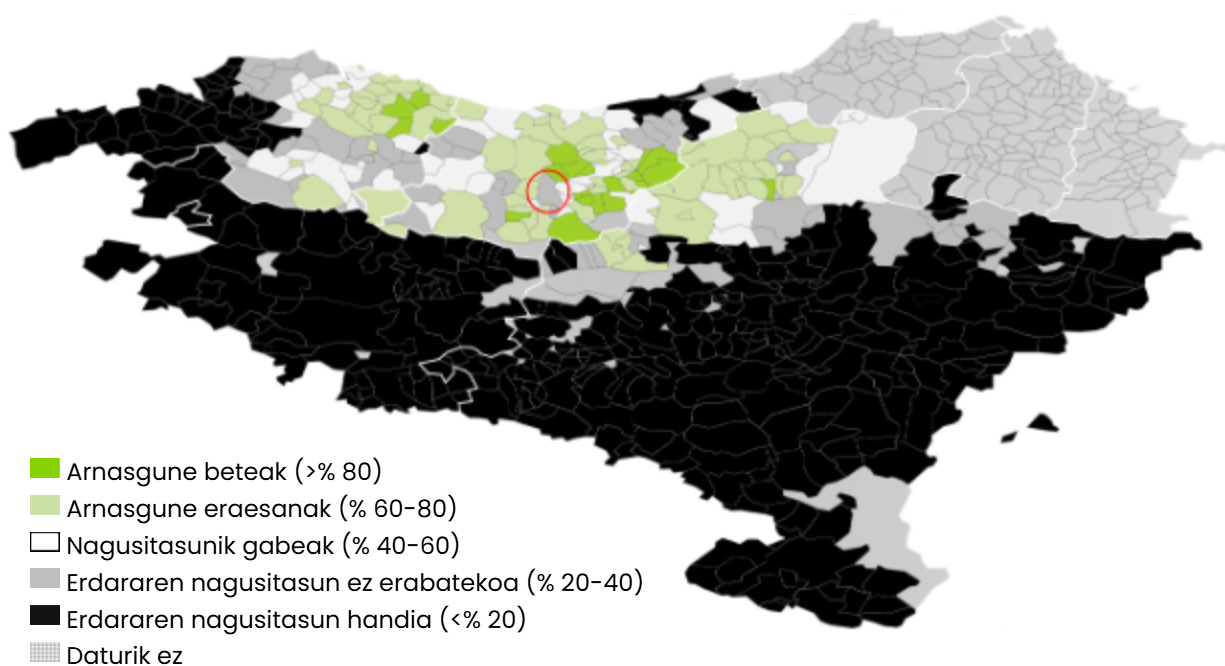
A.1 Erabilera haztatua etxean eta kalean. 2 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 2021 (%)

A.2 Datuen arabera, nagusitasun eremu honetan kokatuko litzateke Beasain 2021ean

A.3 Udalerriak, nagusitasun-eremutan sailkatuta, Hego Euskal Herria, 2021. (irizpidea: hurbileko erabilera sintetikoa, etxeko eta kaleko erabilerak aintzat hartuta)

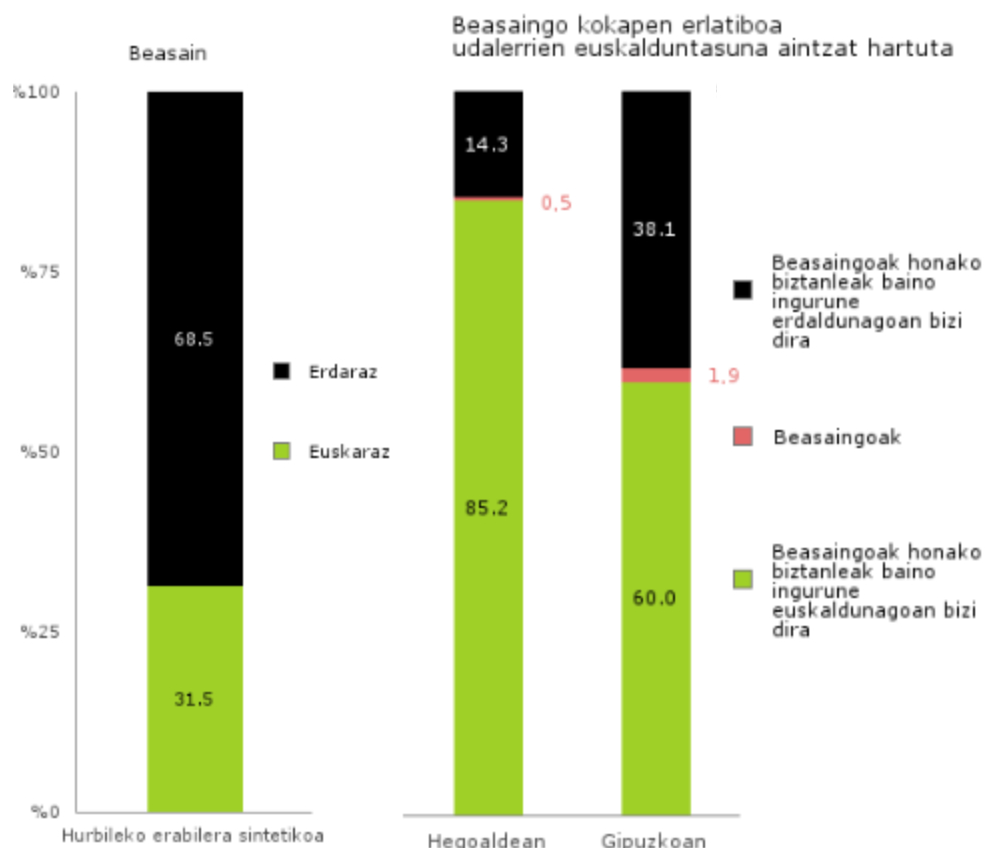
Iturria: UEMAK landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT, NASTAT) eta kaleko erabileraren neurketetatik (Soziolinguistika Klusterraren datu basea) abiatuta, tartean erregresio-teknikak erabilia. Ikus metodologia oharrak.

A.4 Hego Euskal Herriko eta Gipuzkoako udalerriak eta biztanleria, Beasain erreferentzia gisa hartuta, 2021 (udalerrien euskalduntasuna zehazteko irizpidea: hurbileko erabilera sintetikoa)

	Hegoalde mailan			Gipuzkoa mailan		
	Udalerriak	Biztanleak (hiztunak)		Udalerriak	Biztanleak (hiztunak)	
		Kop.	(%)		Kop.	(%)
Beasain baino udalerri euskaldunagoak	164	403.018	14,3	72	270.179	38,1
Beasain	1	13.637	0,5	1	13.637	1,9
Beasain baino udalerri erdaldunagoak	358	2.400.750	85,2	15	424.916	60,0
GUZTIAK	523	2.817.405	100,0	88	708.732	100,0

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT, NASTAT) eta kaleko erabileraren neurketetatik (Soziolinguistika Klusterraren datu basea) abiatuta, tartean erregresio-teknikak erabiltuta. Ikus metodologia oharra.

A.5 Beasaingo euskalduntasuna Hego Euskal Herrian eta Gipuzkoan testuinguratzan, 2021. (irizpidea: hurbileko erabilera sintetikoa)

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT, NASTAT) eta kaleko erabileraren neurketetatik (Soziolinguistika Klusterraren datu basea) abiatuta, tartean erregresio-teknikak erabiltuta. Ikus metodologia oharra.

Ahozko hizkuntza-gaitasuna

Puntu honetan erakusten diren datuak EZ dira zuzenean egindako inkesta edo proba baten emaitza. Udalerri mailan ez dago informazio hori jasotzen duen iturririk. Udalerrientzat informazio garrantzitsua dela jakinda, hurbilpen bat landu du UEMAK, honako hiru iturri estatistikoetako informazioa uztartuz: Biztanleria Zentsuak, Inkesta Soziolinguistikoa eta ECEPOV (azalpen gehiago metodologia oharretan). Proban dagoen adierazlea da, ABP izendapena du. Aztertu eta baloratu egin beharko da egindako hurbilpen hau zein neurritan den baliagarria.

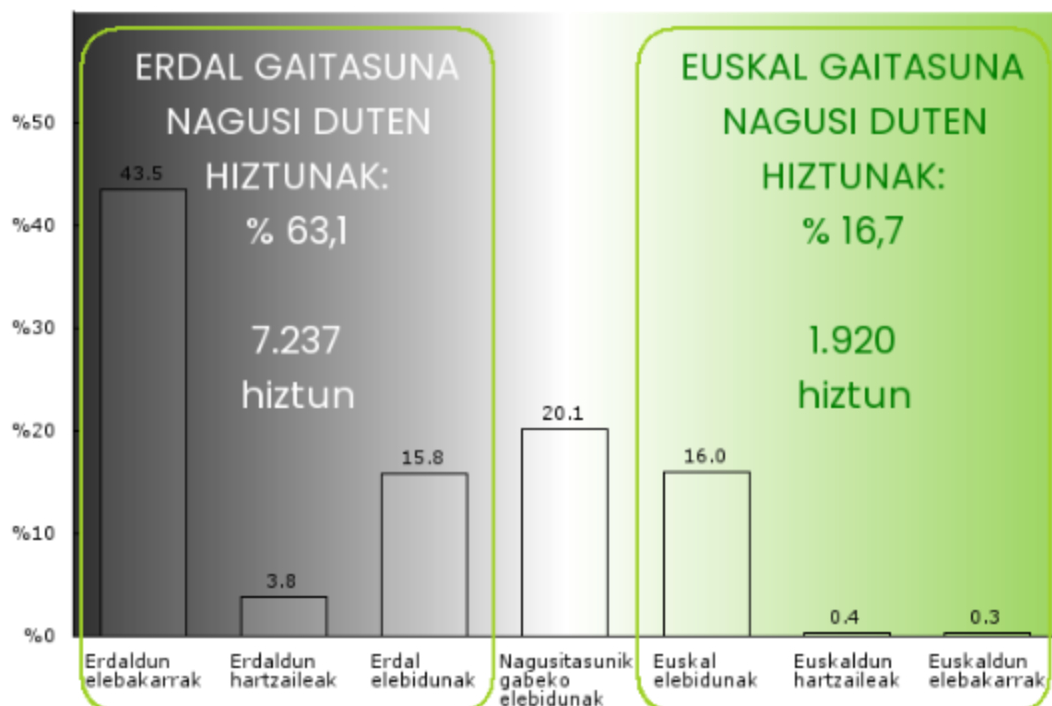

B.1 Ahozko hizkuntza-gaitasuna: maiztasunak eta multzo metatuak. 16 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 2021 (iturri eta kalkulu ezberdinak uztartuz landutako hurbilpena)

	Kop.	%	Multzo metatuak (euskararen ikuspegitik)		Multzo metatuak (gaztelaniaren ikuspegitik)	
Euskaldun elebakarrak	38	0,3				
Euskaldun hartzaileak	46	0,4	Euskara ulertzen dutenak	56,5	Gaztelania ulertzen dutenak	99,7
Euskal elebidunak	1836	16,0	Euskaraz hitz egiteko gai direnak	52,7	Gaztelaniaz hitz egiteko gai direnak	99,3
Nagusitasunik gabeko elebidunak	2310	20,1	Euskaraz gaztelaniaz bezain erraz (edo errazago) hitz egiten dutenak	36,9	Gaztelaniaz euskaraz bezain erraz (edo errazago) hitz egiten dutenak	83,3
Erdal elebidunak	1816	15,8	Euskaraz gaztelaniaz baino errazago hitz egiten dutenak	16,7	Gaztelaniaz euskaraz baino errazago hitz egiten dutenak	63,1
Erdaldun hartzaileak	434	3,8	Euskaraz soilik hitz egiteko gai direnak	0,7	Gaztelaniaz soilik hitz egiteko gai direnak	47,3
Erdaldun elebakarrak	4987	43,5	Euskara soilik ulertzen dutenak	0,3	Gaztelania soilik ulertzen dutenak	43,5
GUZTIAK	11.467	100,0				

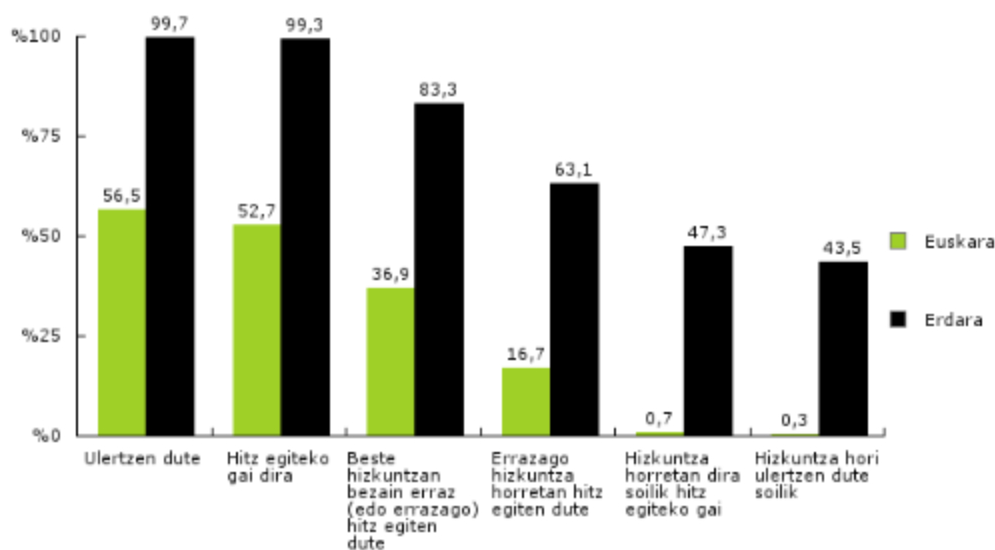
Iturria: UEMAK landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT), Inkesta Soziolinguistikotik (Eusko Jaurlaritza, HPS) eta ECEPOV inkestatik (INE) abiatuta, tartean erregresio-teknikak erabili. Ikus metodologia oharra.

B.2 Ahozko hizkuntza-gaitasuna. 16 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 2021 (iturri eta kalkulu ezberdinak uztartuz landutako hurbilpena)

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT), Inkesta Soziolinguistikotik (Eusko Jaurlaritza, HPS) eta ECEPOV inkestatik (INE) abiatuta, tartean erregresio-teknikak erabili. Ikus metodologia oharrak.

B.3 Ahozko hizkuntza-gaitasunaren arabera multzo metatuak. 16 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 2021 (iturri eta kalkulu ezberdinak uztartuz landutako hurbilpena)

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT), Inkesta Soziolinguistikotik (Eusko Jaurlaritza, HPS) eta ECEPOV inkestatik (INE) abiatuta, tartean erregresio-teknikak erabili. Ikus metodologia oharrak.

Hizkuntza-gaitasuna: adierazleak alderatuz

B.4 Hizkuntza gaitasunaren inguruko adierazleak. Kategorien alderagarritasuna.

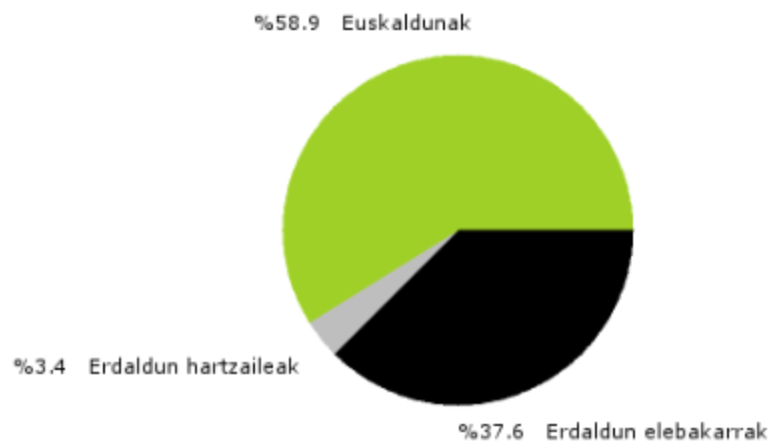
Iturria: Inkesta Soziolinguistikoa	Iturria: zentsuak			
Ahozko hizkuntza-gaitasuna (ISL-001)	Euskarazko ahozko gaitasuna (HZ-001)	Euskarazko ahozko gaitasun laburtua (HZ-002)	Hizkuntza-gaitasuna (HPS: Mapa soziolinguistikoa; NASTAT: Biztanleriaren euskara-ezagutzaren arabeko estatistika)	Euskara-maila orokorra (EUSTAT)
Euskaldun elebakarrak	Euskaldunak (euskara ongi ulertzen eta hitz egiten dute)	Euskaldunak	Elebidunak	Euskaldunak
Euskaldun hartzaileak				
Euskal elebidunak				
Nagusitasunik gabeko elebidunak				
Erdal elebidunak	Erdaldun hartzaileak (euskara ongi ulertzen dute, eta nekez hitz egin)	Erdaldun hartzaileak	Elebidun hartzaileak	Ia-euskaldunak
Erdaldun hartzaileak				
Erdaldun elebakarrak	Erdaldun elebakarrak I (nekez ulertzen dute eta nekez hitz egin)	Erdaldun elebakarrak	Erdaldunak	Erdaldunak
	Erdaldun elebakarrak II (nekez ulertzen dute, hitz egin bat ere ez)			
	Erdaldun elebakarrak III (ez dute ezer ere ulertzen)			

Euskararen ezagutza

Zentsuko galdera-erantzunetan oinarrituta eraiki dugu adierazle hau, EUSTATen datuetatik abiatuta, baina sailkapen irizpide propioak erabilia.

B.5 Euskarazko ahozko gaitasuna. 2 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 2021 (%)

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta. Multzoen esanahietarako ikus B.4. taula.

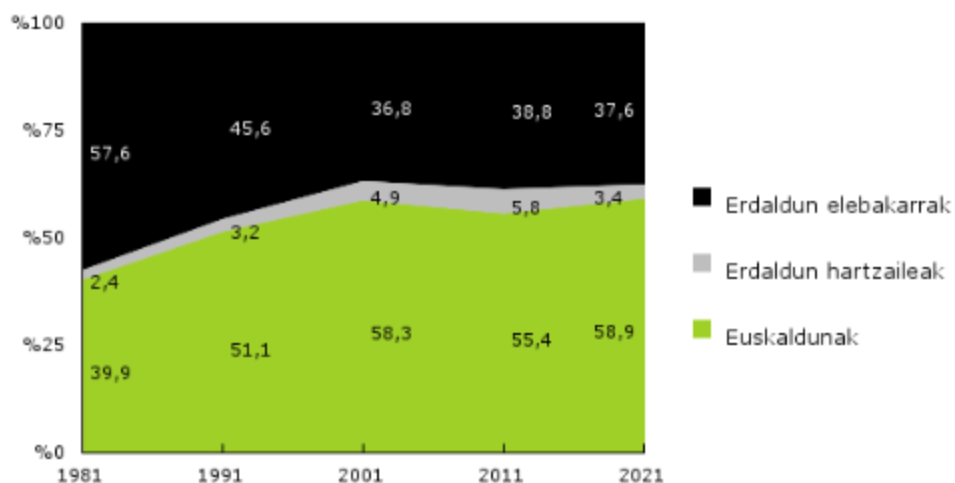

B.6 Euskarazko ahozko gaitasuna. 2 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 1981-2021

	1981	1991	2001	2011	2021	1981	1991	2001	2011	2021
	Kop.	Kop.	Kop.	Kop.	Kop.	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Euskaldunak	4.697	6.170	6.865	7.346	8.036	39,9	51,1	58,3	55,4	58,9
Erdaldun hartzaileak	285	391	579	770	469	2,4	3,2	4,9	5,8	3,4
Erdaldun elebakarrak	6.777	5.502	4.337	5.148	5.132	57,6	45,6	36,8	38,8	37,6
Erdaldun elebakarrak I	1.870	1.248	792	1.216	1.388	15,9	10,3	6,7	9,2	10,2
Erdaldun elebakarrak II	387	290	421	871	425	3,3	2,4	3,6	6,6	3,1
Erdaldun elebakarrak III	4.520	3.964	3.124	3.061	3.319	38,4	32,9	26,5	23,1	24,3
GUZTIAK	11.759	12.063	11.781	13.264	13.637	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Iturria: UEMAK landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta. Multzoen esanahietarako ikus B.4. taula.

B.7 Euskarazko ahozko gaitasuna. 2 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 1981-2021

Iturria: UEMAK landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta. Multzoen esanahietarako ikus B.4. taula.

B.8 Euskarazko ahozko gaitasuna, adinaren arabera. Beasain, 2021

	GUZTIAK	2-19 urte	20-64 urte	>=65 urte	GUZTIAK	2-19 urte	20-64 urte	>=65 urte
	Kop.	Kop.	Kop.	Kop.	%	(%)	(%)	(%)
Euskaldunak	8.036	2.515	4.276	1.245	58,9	92,0	53,2	43,5
Erdaldun hartzaileak	469	36	350	83	3,4	1,3	4,4	2,9
Erdaldun elebakarrak	5.132	184	3.411	1.537	37,6	6,7	42,4	53,6
<i>Erdaldun elebakarrak I</i>	<i>1.388</i>	<i>141</i>	<i>946</i>	<i>301</i>	<i>10,2</i>	<i>5,2</i>	<i>11,8</i>	<i>10,5</i>
<i>Erdaldun elebakarrak II</i>	<i>425</i>	<i>6</i>	<i>309</i>	<i>110</i>	<i>3,1</i>	<i>0,2</i>	<i>3,8</i>	<i>3,8</i>
<i>Erdaldun elebakarrak III</i>	<i>3.319</i>	<i>37</i>	<i>2.156</i>	<i>1.126</i>	<i>24,3</i>	<i>1,4</i>	<i>26,8</i>	<i>39,3</i>
GUZTIAK	13.637	2.735	8.037	2.865	100,0	100,0	100,0	100,0

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta. Multzoen esanahietarako ikus B.4. taula.

B.9 Euskarazko ahozko gaitasuna, adinaren arabera. Beasain, 2021

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta. Multzoen esanahietarako ikus B.4. taula.

Oharrak

C – ERABILERA

Erabilerak ematen digu lurralde eta une jakin batean hizkuntza batek duen bizindarraren berri. Bi informazio nagusi ditugu udalerrri mailako erabileraren berri izateko: etxeko erabileraren berri jasotzen da biztanleria zentsuetan, erantzun aitortuen bidez, eta kaleko erabilera neurtu ohi da behaketa-prozedurak erabilia. Koadernoaren lehen bertsio honetan etxeko erabilerari buruzko datuak eskaintzen ditugu.

MATERIAL OSAGARRIA

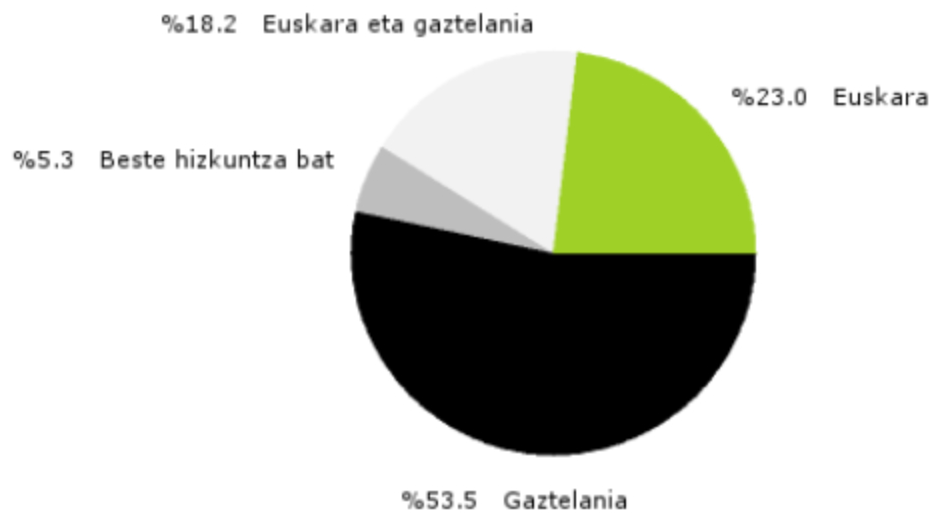
[GAKOAK_04. Erabilera.](#) [02:06]

[ALETUZ_04. Erabilera.](#) [32:02]

Etxeko hizkuntza

C.1 Etxeko hizkuntza. 2 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 2021 (%)

Iturria: UEMAK landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta.

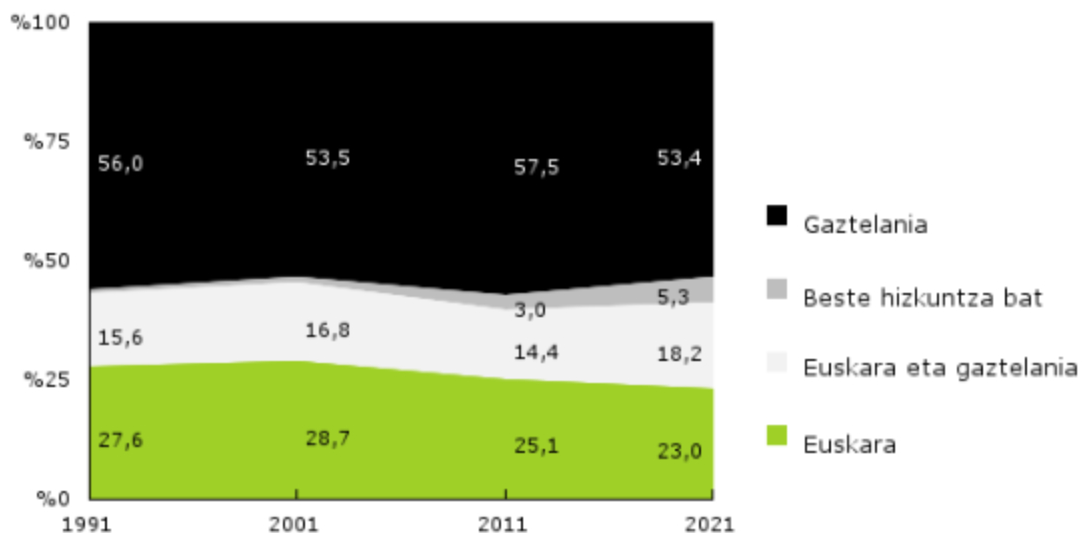

C.2 Etxeko hizkuntza. 2 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 1991-2021

	1991	2001	2011	2021	1991	2001	2011	2021
	Kop.	Kop.	Kop.	Kop.	(%)	(%)	(%)	(%)
Euskara	3.326	3.378	3.329	3.142	27,6	28,7	25,1	23,0
Euskara eta gaztelania	1.885	1.979	1.909	2.481	15,6	16,8	14,4	18,2
Beste hizkuntza bat	99	113	402	728	0,8	1,0	3,0	5,3
Gaztelania	6.753	6.311	7.624	7.286	56,0	53,6	57,5	53,4
GUZTIAK	12.063	11.781	13.264	13.637	100,0	100,0	100,0	100,0
Euskararen erabilera (esleitu, %)					35,4	37,1	32,3	32,1

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta.

C.3 Etxeko hizkuntza. 2 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 1991-2021 (%)

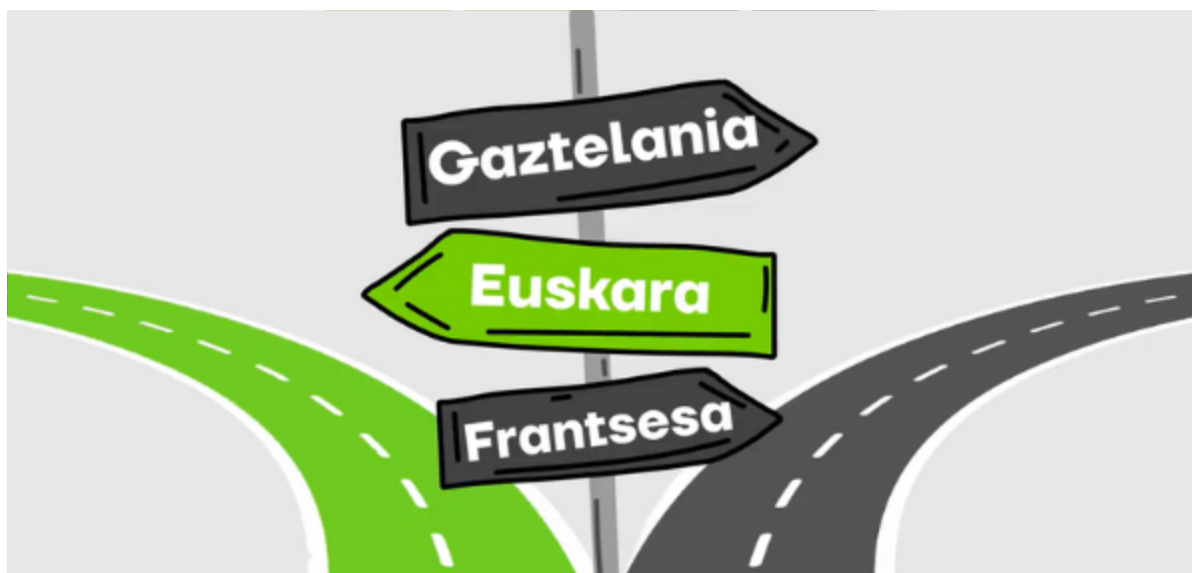

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta.

Oharrak

D – HIZKUNTZA-BILAKAERA

Bizitzan zehar aldatu egin daiteke hiztunok hizkuntzekin dugun harremana. Hizkuntza-bilakaera prozesuek hori ikertzen dute. Demolinguistikaren ikuspegitik lantzen da nola aldatzen diren gaitasuna eta erabilera umetatik hiztunaren gaur egungo bizitza-etapara. Oro har, egungo Euskal Herrian negatiboak izan ohi dira bilakaera-prozesu horiek. Hots, indartsuagoa izan ohi da gurean erdalduntzea euskalduntzea baino.

MATERIAL OSAGARRIA

[02:06]

GAKOAK 06.
Hizkuntza
bilakaera.

[02:23]

GAKOAK 07.
Galeraren
arrazoiak.

[20:46]

ALETUZ 06.
Hizkuntza-
bilakaera, I.

[16:15]

ALETUZ 07.
Hizkuntza-
bilakaera, II.

Gaitasunezko hizkuntza-bilakaera

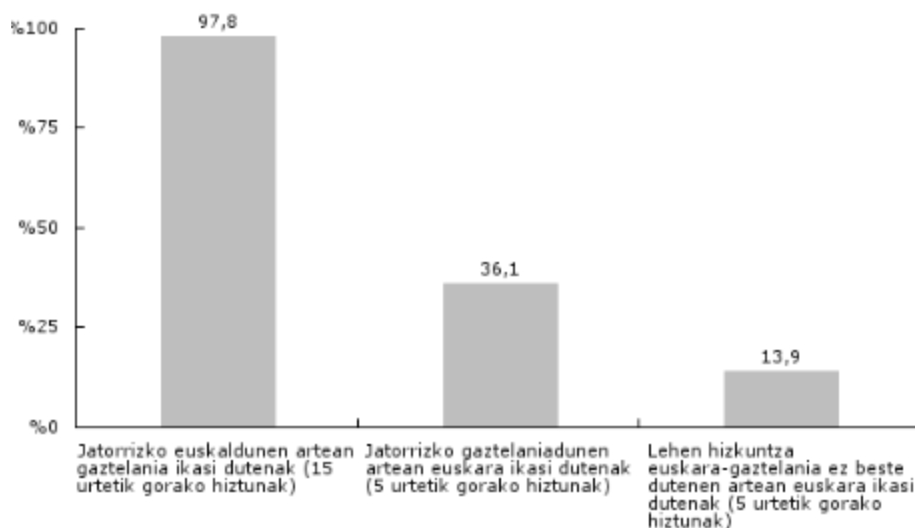
Lanketa honetan, hiztunek txikitan zuten gaitasuna (lehen hizkuntzaren aldagaiak ematen digu horren berri) egungo gaitasunarekin alderatzen da (gaitasunerako B.I. taulan erakutsi den informazioa baliatzen da).

D.1 Lehen hizkuntzaren eta hizkuntza-gaitasunaren alderaketa orokorra. 15 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 2021

Lehen hizkuntza (%)		Hizkuntza-gaitasuna (%)		Aldea: Hizkuntza gaitasuna - lehen hizkuntza
Euskara	33,7	Euskaldun elebakarrak	0,3	-17,0
		Euskaldun hartzaileak	0,4	
		Euskal elebidunak	16,0	
		Euskal gaitasuna nagusi duten hiztunak	16,7	
Euskara eta gaztelania	7,4	Nagusitasunik gabeko elebidunak	20,1	12,7
Gaztelania / beste	58,9	Erdal elebidunak	15,8	4,2
		Erdaldun hartzaileak	3,8	
		Erdaldun elebakarrak	43,5	
		Erdal gaitasuna nagusi duten hiztunak	63,1	
GUZTIAK	100,0	GUZTIAK	100,0	

Iturria: UEMAK landua, zentsuetatik (EUSTAT), eta B.I. taulako informaziotik abiatuta. Ikus metodologia oharrak.

D.2 Jatorrizko euskaldunen artean zenbatek ikasi duten gaztelania, jatorrizko erdaldunen artean zenbatek ikasi duten euskara. Beasain, 2021 (%)

Iturria: UEMAK landua, lehen hizkuntzarako biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) eta gaitasunerako B.I. taulatik abiatuta.

Erabilerazko hizkuntza-bilakaera

Erabilerazko hizkuntza-bilakaera, hiztunek txikitan egiten zuten erabilera (lehen hizkuntzaren aldagaiak ematen digu horren berri) gaur egun etxean egiten dutenarekin alderatuta lantzen da. Egondako fluxuak aintzat hartuta, D.4 grafikoan Beasaingo egungo hiztunen artean euskarak dituen irabazi-galerak eta saldo orokorra lantzen da.

D.3 Erabilerazko hizkuntza-bilakaera: etxeko erabilera, lehen hizkuntzaren arabera. 5 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 2021

		Lehen hizkuntza				GUZTIAK
		Euskara	Euskara eta gaztelania	Beste hizkuntza bat	Gaztelania	
Etxeko erabilera	Euskara	2.421	233	18	356	3.028
	Euskara eta gaztelania	1.113	503	47	714	2.377
	Beste hizkuntza bat	30	15	335	308	688
	Gaztelania	964	411	614	5.165	7.154
GUZTIAK		4.528	1.162	1.014	6.543	13.247

Zutabekako ehunekoak (%)

Etxeko erabilera	Euskara	53,5	20,1	1,8	5,4	22,9
	Euskara eta gaztelania	24,6	43,3	4,6	10,9	17,9
	Beste hizkuntza bat	0,7	1,3	33,0	4,7	5,2
	Gaztelania	21,3	35,4	60,6	78,9	54,0
GUZTIAK		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Errenkadakako ehunekoak (%)

Etxeko erabilera	Euskara	80,0	7,7	0,6	11,8	100,0
	Euskara eta gaztelania	46,8	21,2	2,0	30,0	100,0
	Beste hizkuntza bat	4,4	2,2	48,7	44,8	100,0
	Gaztelania	13,5	5,7	8,6	72,2	100,0
GUZTIAK		34,2	8,8	7,7	49,4	100,0

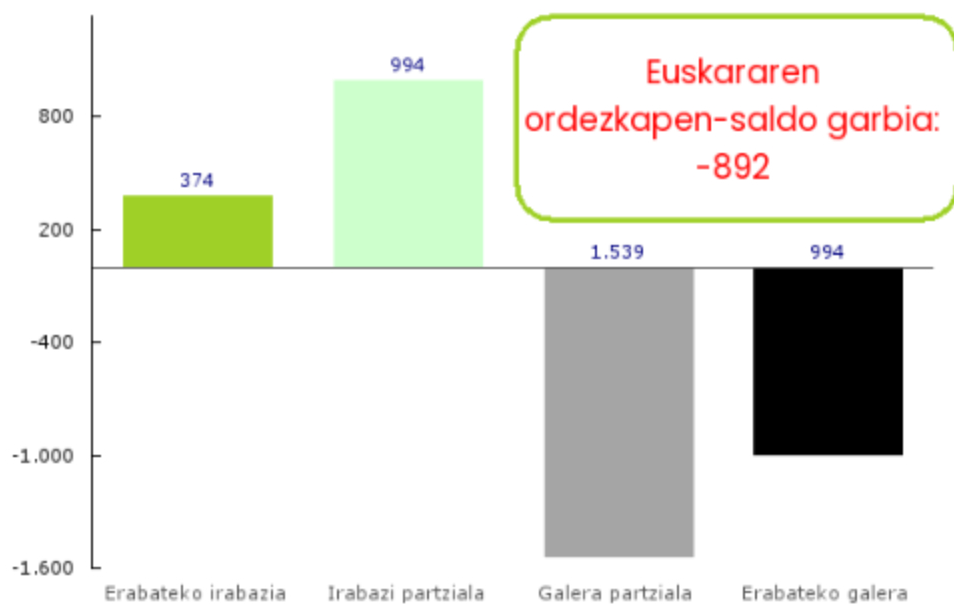
Guztiekiko ehunekoak (%)

Etxeko erabilera	Euskara	18,3	1,8	0,1	2,7	22,9
	Euskara eta gaztelania	8,4	3,8	0,4	5,4	17,9
	Beste hizkuntza bat	0,2	0,1	2,5	2,3	5,2
	Gaztelania	7,3	3,1	4,6	39,0	54,0
GUZTIAK		34,2	8,8	7,7	49,4	100,0

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta.

D.4 Erabilerazko hizkuntza-bilakaeran euskarari eragiten dioten ordezkapenak. 5 urtetik gorako hiztunak, Beasain, 2021

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta.

E – BELAUNALDI BERRIEN SOZIALIZAZIOA

Koadernoaren lehen bertsio honetan etxeko transmisioaren berri ematen diguten datuak eskaini ditugu, hiztunen lehen hizkuntzari buruzko informazioa landuta. Lehen hizkuntzaren aldagaiak, zera jasotzen du: bizitzako lehen urteetan zein hizkuntzatan hasi izan garen hizketan (etxean jasota, normalean). E.2. taulan eta E.4. grafikoan bi adin-multzoen lehen hizkuntza alderatzen da: 5-14 urteko haurrena eta euren gurasoen belaunaldia ordezkatzeko duen 35-44 urtekoena. Bi multzo horien alderaketak, belaunaldien artean dagoen dinamikaren norabidearen eta indarraren berri ematen digu. Euskal Herrian, oro har, positiboa da euskararentzat belaunaldi arteko joera hori.

MATERIAL OSAGARRIA

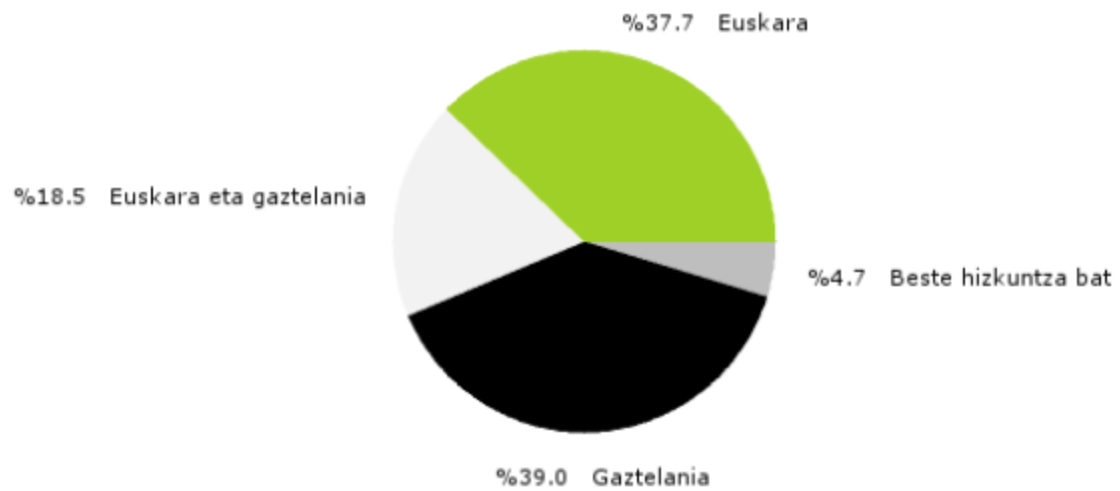

[GAKOAK 08. Belaunaldi berriak.](#) [02:03]

[ALETUZ 08. Belaunaldi berriak.](#) [18:35]

E.1 Lehen hizkuntza. 5-14 urteko haurrak, Beasain, 2021 (%)

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta.

E.2 Lehen hizkuntza. Hiztun guztiak, 5-14 urteko haurrak eta 35-44 urteko hiztunak, Beasain, 1991-2021

1991	2001	2011	2021	1991	2001	2011	2021
Kop.	Kop.	Kop.	Kop.	%	%	%	%

5-14 urteko haurrak

Euskara	658	443	513	615	38,6	41,0	40,4	37,7
Euskara eta gaztelania	165	186	206	302	9,7	17,2	16,2	18,5
Beste hizkuntza bat	17	12	48	77	1,0	1,1	3,8	4,7
Gaztelania	865	440	502	636	50,7	40,7	39,6	39,0
GUZTIAK	1.705	1.081	1.269	1.630	100,0	100,0	100,0	100,0
Euskararen pisua lehen hizkuntzan (esleitua, %)>					43,4	49,6	48,5	47,0

35-44 urteko helduak

Euskara	728	687	765	514	40,4	34,9	34,0	27,8
Euskara eta gaztelania	49	75	137	172	2,7	3,8	6,1	9,3
Beste hizkuntza bat	48	51	150	226	2,7	2,6	6,7	12,2
Gaztelania	978	1.154	1.196	939	54,2	58,7	53,2	50,7
GUZTIAK	1.803	1.967	2.248	1.851	100,0	100,0	100,0	100,0
Euskararen pisua lehen hizkuntzan (esleitua, %)>					41,7	36,8	37,1	32,4
5-14 haurren artean euskararen pisua (35-44=100)					104,1	134,6	130,9	145,0

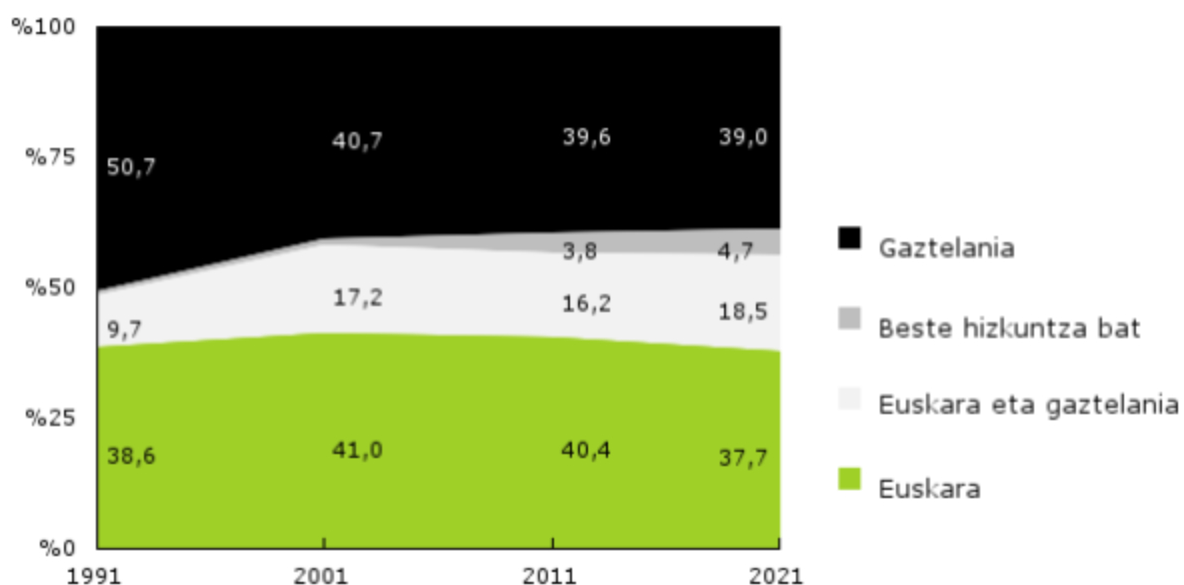
Guztiak

Euskara	4.645	4.421	4.514	4.528	39,7	38,5	35,5	34,2
Euskara eta gaztelania	571	739	880	1.162	4,9	6,4	6,9	8,8
Beste hizkuntza bat	189	285	746	1.014	1,6	2,5	5,9	7,7
Gaztelania	6.305	6.041	6.588	6.543	53,8	52,6	51,8	49,4
GUZTIAK	11.710	11.486	12.728	13.247	100,0	100,0	100,0	100,0
Euskararen pisua lehen hizkuntzan (esleitua, %)>					42,1	41,7	38,9	38,6

Iturria: UEMak landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta.

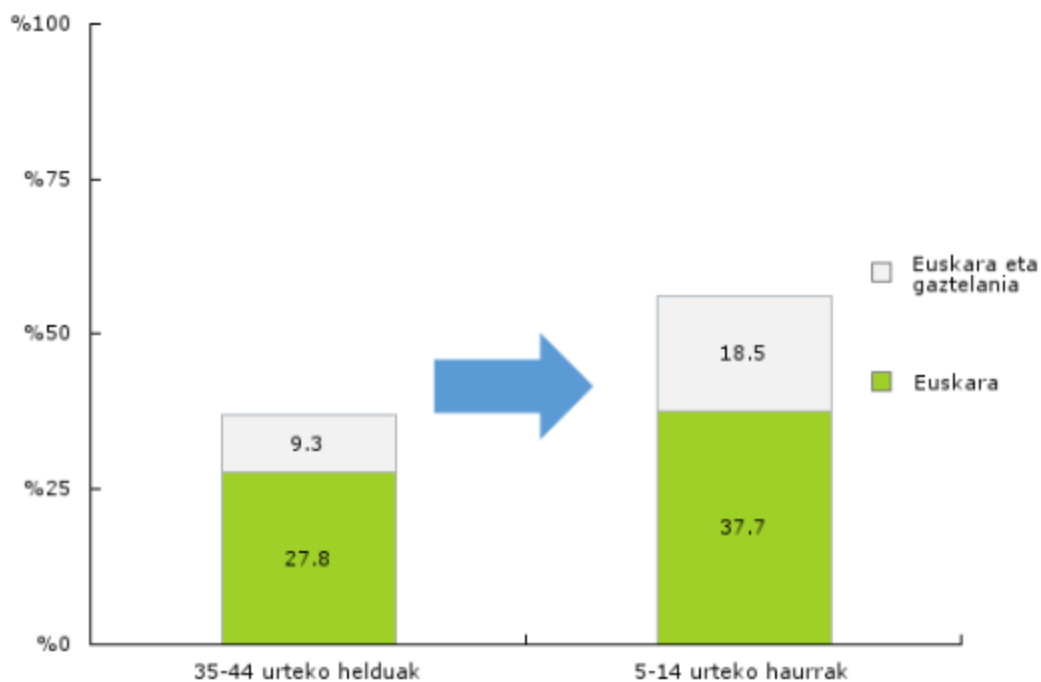

E.3 Lehen hizkuntza. 5-14 urteko haurrak, Beasain, 1991-2021

Iturria: UEMAK landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta.

E.4 Lehen hizkuntza. 5-14 urteko haurrak eta 35-44 urteko hiztunak, Beasain, 2021

Iturria: UEMAK landua, biztanleria zentsuetatik (EUSTAT) abiatuta.

METODOLOGIA OHARRAK

Koadernoaren aurkezpenean aipatu den bezala, Beasaingo informazio demolinguistikoa biltzen eta ekoizten duten jatorrizko iturrietako informazioa hemen aurkezteaz gain, adierazle berriak ere sortu dira. Tankera horretako adierazleak Adierazle Berria Proban (ABP) izendatu dira. Atal honetan, adierazle berri horiek nola eraiki diren ulertzeko metodologiazko xehetasunak eskainiko dira.

Erabilerari buruzko adierazleen inguruan (A atalean aurkezten diren datuei eragiten die).

A.1. grafikoan honako hiru aldagaien emaitzak aurkezten dira:

Etxeko erabileraren datua zentsuetatik hartu da, nagusiki euskaraz aritzen direnen ehunekoari euskaraz eta gaztelaniaz aritzen direnen erdiak batuta. Aurrerago, C.2. taulan, euskararen erabilera esleitu gisa aurkezten da aldagai hori bera. Kalkuluetarako jatorrizko informazioa EUSTATEN zentsuetatik hartu da Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako udalerrientzat. Nafarroaren kasuan, zutabe hori hutsik azalduko da, NASTATEk ez duelako informazio hori landu 2021ko zentsuetan.

Kaleko erabilerari buruzko datuak, hainbat iturritako datu metatuen bidez landu dira. Horrelakorik izan denean, kontuan hartu dira Soziolinguistika Klusterraren (SLK) neurketa nagusietako datuak, UEMAK bere udalerrietan egin izandakoak eta, hainbat kasuetan, baita udalek SLKrekin batera egindako neurketak ere. Horrek, orokorrean, laginak handitzea eta, beraz, datuen adierazgarritasuna hobetzea ekarri beharko luke (horregatik landu dira datu metatuok). Kasu batzuetan, ordea, gertatu daiteke, batu izan diren osagai horietakoren batek datu orokorrak desitxuratzea. Beraz, arreta berezia jarri behar zaio ABP adierazle horri, eta gure udalerrian ikus daitezkeen emaitzak arraroak direla iritziz gero, komeni da apuntatu eta jakinaraztea, koadernoaren hurrengo bertsioetan horiek zuzentzen saiatzeko. Bestalde, kaleko erabileraren datua adinaren arabera haztatutakoa da, eta zera islatzen du: zein litzatekeen erabilera-tasa neurketan behatutako hitzunek udalerrian errolatutako adin-tarte horretako hitzunen pisu bera balute emaitzetan. Alegia, biztanleria osoarekiko duten proportzio berean ibiliko balira kalean. Haztatzearen helburua hain juxtu hori da: gaur egun kalean, oro har, haur eta gazteak zaharrak baino gehiago ibiltzen direla jakinda, adin-multzo bakoitzaren erabilerari biztanlerian izan dezakeen pisua emanda, erabilera zein izan daitekeen kalkulatzeko.

Esandakoengatik, kaleko erabilerari buruz aurkezten diren datuak ez datoz guztiz bat orain arte kaleko neurketen emaitzetan SLK-k, UEMAK edo udaletxeek argitaratu izan dituztenekin. Aldeak txikiak dira kasu gehienetan, baina normala da emaitzak % 100 bat ez etortzea. Azkenik, neurketarik egin izan ez den udalerri bati balio bat esleitu zaie, erregresio-teknikak baliatuta, soziolinguistikoki udalerri horren antzekoetak izan daitezkeen udalerrien datuetatik abiatuta. Erregresioaren zeregin nagusi bat aurreikuspenak edo iragarpenak egitea da. Beraz, neurtu diren udalerrietan, kale-erabileraren aldakortasuna beste aldagai batzuen aldakortasunaren arabera azaldu da erregresio anizkoitza erabilita. Ondoren, neurtu gabeko udalerri bati erabilera balio bat esleitu zaie beren ezaugarrien arabera, behatu diren herriei lotu den erregresio-ekuazioan oinarrituta. Zehazki, Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako udalerrien erregresio-ekuazioak lantzeko, honako aldagai hauek hartu dira aintzat: ezagutza, lehen hizkuntza, etxeko erabilera, adin-osaketari buruzko aldagaiak eta herrialdea. Nafarroako udalerrien kasuan, udalerrietako ezagutza-maila erabili da erregresio-ekuaziorako. Landutako erregresio-ereduek kaleko erabileraren aldakortasuna azaltzeko azalpen-gaitasun oso handia erakutsi dute, R karratu zuzenduak hartzen dituen balioei erreparatuta: $R^2 = 94,6\%$ koa da EAEko udalerrietarako eta $R^2 = 91,2\%$ koa Nafarroakoetarako.

Azkenik, **hurbileko erabilera sintetikoa** aurreko bi balioen batezbestekoarekin kalkulatu da, etxeko erabilerari eta kaleko erabilera haztatuari pisu bera emanez. Nafarroako udalerrien kasuan, eta 2021ko zentsuan informazio hori landu ez denez, etxeko erabileraren datua ere erregresio-teknikak baliatuta kalkulatu da (datu hori ez da erakusten grafikoan, erabilera sintetikoa kalkulatzeko osagai gisa erabili da soilik). Zehazki, Hegoaldeko udalerrietan, kaleko erabilera haztatuaren arabera etxeko erabilerak duen aldakortasunean oinarrituta kalkulatu da Nafarroako udalerri bati balio bat esleitzeko landutako erregresio-eredua. Eredu horrek etxeko erabileraren aldakortasuna azaltzeko azalpen-gaitasun handia erakutsi du, R karratu zuzenduak hartzen dituen balioei erreparatuta: $R^2 = 94,6\%$ koa da. Datuak irakurtzerakoan, dena den, aintzat hartu beharko da Nafarroako udalerrien erabilera sintetikoaren datuak oinarri ahulagoarekin kalkulatu direla EAEkoak baino.

Ahozko hizkuntza gaitasunari buruzko adierazlearen inguruan (B.1., B.2. eta B.3.ko datuei eragiten die).

B.1. taulako oharrean aurreratu den bezala, hainbat iturri uztartuz sortu da Ahozko hizkuntza gaitasunari buruzko adierazlea, hiru urratsetan. Hona hemen, erabilitako iturriak eta jarraitu den prozedura:

1. Zentsuetatik, 16 urtetik gorako hiztunen kopuruak, erdaldun elebazarrenak eta erdaldun hartzaileenak hartu dira.

Lanketa honetatik atera da, halaber, euskaldunen kopurua (gero landuko diren 5 multzoen batura emango duena). Datu horiek Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako udalerrietarako EUSTATEk eman ditu zuzenean, berariaz egin zaion ustiaketa eskaera bati erantzunez. Nafarroako udalerrietarako, NASTATEk "Biztanleriaren euskara-ezagutzaren arabera estatistika" eragiketan landutako 2021ko datuetako sailkapenetik abiatu da lanketa. Sailkapen hori ez dator bat % 100ean lan honetan erabilitakoarekin: NASTATen sailkapenak euskaldunak, elebidun hartzaileak eta erdaldunak zehazten ditu, mapa SLko irizpide berak erabilia (ikus B.4. taula). Horiek horrela, NASTATen datu horiek hartu; eta, 2011an zituzten proportzioak aplikatuta, berriro kalkulatu dira koadernoetako sailkapeneko multzoak.

2. ECEPOVen oinarrituta, euskaldun elebazarren eta euskaldun hartzaileen kopuruak esleitu zaizkie udalerriei.

Zentsuen aurreko lanketatik hartu da udalerri bakoitzeko euskaldunen kopurua. Multzo horren barruan, euskaldun elebazarren eta euskaldun hartzaileen kopuruak kalkulatzeko INERen "Encuesta de Características Esenciales de la Población y Viviendas" ECEPOVera jo da. Zehazki, ECEPOVen mikrodatueta jo, eta INEa egindako berariazko eskari bateko udalerrien sailkapenean oinarrituta honako hau kalkulatu da: nagusitasun eremu xehe bakoitzean euskaldunak nola banatzen diren ehunekotan. Hiru multzo hauek bereizi dira: zenbat diren elebakarrak, zenbat hartzaileak eta zenbat elebidunak. Kalkulu horiek eginda, udalerri bakoitzari bere nagusitasun-eremu xehearen arabera ehunekoak aplikatu zaizkio zentsuetako "euskaldunak" kopuru absolutuari, horrela, hiru multzo horiek zenbakitan kalkulatu. Horrela kalkulatu dira udalerri bakoitzerako euskaldun elebazarren eta hartzaileen kopuruak. Kalkulu horietatik sortu da, halaber, udalerri bakoitzerako elebidunen kopurua, ondorengo kalkuluetarako oinarria izango dena.

3. ISLko informaziotik abiatuta eta erregresio teknikak erabilia, elebidunen banaketa kalkulatu da, udalerri bakoitzerako euskal elebidunen, erdal elebidunen eta nagusitasunik gabekoen kopuruak finkatuz. Zehazki, honako hiru bidetatik osatu dira datuak:

Hegoaldeko lau hiriburuen kasuan, 2021ko Inkesta Soziolinguistikoko laginak aski izanik, hiriburu bakoitzeko euskaldunen kopurua hartu (aurreko puntuan kalkulatu da hori) eta inkestak hiriburu bakoitzerako ematen dituen gaitasun erlatiboaren arabera ehunekoak hartuta, euskaldunen banaketa zehaztu da: zenbat diren euskal nagusitasunezkoak, zenbat erdal elebidunak eta zenbat nagusitasunik gabeak. Euskal nagusitasunezkoak, aurreko kalkuluko hartzaileak eta elebakarrak kenduta, euskal elebidunen kopuruak kalkulatu dira.

Gainerako udalerrietarako lagin nahikoa ez dagoenez, bestelako prozedurak landu dira, erregresio-teknikak baliatuta. EAEko udalerrietarako, zehazki, hiru erregresio-ekuazio landu dira, bat euskal nagusitasunezko hiztunek euskaldun guztiekiko osatzen duten ehunekoarentzat, beste bat erdal elebidunen ehunekoarentzat eta hirugarren bat nagusitasunik gabeko elebidunentzat.

Zehazki hiru erregresio-ekuazio horietako bakoitza osatzeko sei aldagai aske hartu dira aintzat hiruburuak ez beste EAEko udalerrietarako, informazioa zentsuetatik hartuta: euskaldunen ehunekoa, lehen hizkuntzan euskarak duen pisua ehunekotan eta etxeko erabileran euskarak duen pisua ehunekotan. Bestetik, hiru aldagai horien berredurak ere kontuan hartu dira. Menpeko aldagaia gaitasun erlatiboa izanik, ISLko informazioa baliatu da. Horrela landutako hiru ekuazioetan oinarrituta, udalerri bakoitzari erregresio ekuazioak ematen duen balioa esleitu zaio aurreikusitako aldagai bakoitzari. Azkenik, horrela kalkulatuak hiru ehunekoen kopuruak doitu dira, guztien batura 100era ekarrita. Ondoren, hiriburuetan erabilitako prozedura berari jarraiki, kopuru absolutuak kalkulatu dira.

Nafarroa Garaian, prozedura berbera erabili da honako bi ezberdintasunekin: aldagai aske gisa euskaldunen ehunekoa eta bere berredura erabili dira soilik. Bestalde, erregresio ekuazioa lantzeko, kasu horretan Iruñeko informazioa ere sartu egin da (horrela landuta ekuazioak R^2 hobea ematen baitzuen nabarmen).

Hona hemen landutako sei ekuazioetarako R^2 zuzenduak hartzen dituen balioak (aurresanaren gaitasun-azalpenaren adierazle):

- EAEko udalerrietan euskal nagusitasunezko hitzunek euskaldunekiko osatzen duten ehunekoa auresateko landutako ekuazioak $R^2 = 75,2\%$ ko azalpen-gaitasuna du.
- Nafarroako udalerrietan euskal nagusitasunezko hitzunik euskaldunekiko osatzen duten ehunekoa auresateko landutako ekuazioak $R^2 = 71,4\%$ ko azalpen-gaitasuna du.
- EAEko udalerrietan nagusitasunik gabeko elebidunek euskaldun guztiekiko osatzen duten ehunekoa auresateko landutako ekuazioak $R^2 = 26,9\%$ ko azalpen-gaitasuna du.
- Nafarroako udalerrietan nagusitasunik gabeko elebidunek euskaldun guztiekiko osatzen duten ehunekoa auresateko landutako ekuazioak $R^2 = 24,7\%$ ko azalpen-gaitasuna du.
- EAEko udalerrietan erdal elebidunek euskaldun guztiekiko osatzen duten ehunekoa auresateko landutako ekuazioak $R^2 = 74,8\%$ ko azalpen-gaitasuna du.
- Nafarroako udalerrietan erdal elebidunek euskaldun guztiekiko osatzen duten ehunekoa auresateko landutako ekuazioak $R^2 = 79,1\%$ ko azalpen-gaitasuna du.

Beraz, erregresio ekuazioen R^2 zuzenduak ezagututa esan daiteke aipatutako auresanak oso egokiak direla euskal nagusitasunezko hitzunen eta erdal elebidunen ehunekoen kalkulurako. Aldiz, ez horrenbeste nagusitasunik gabekoen kalkulurako (dena den, balio baxuago hori onargarritasunaren barruan dago, fenomeno sozialen azterketan). Auresan guztiak kontuan hartuta, gaitasun erlatiboaren banaketaren auresana ontzat emateko modukoa dela ondorioztatzen da.

Sailkapenaren esanahia xehe

Horrela landutako adierazleak gaitasunari buruzko beste adierazle batzuekin duen bateragarritasuna koadernoko B.4. taulan erakusten da. Hona hemen, zehatzago, adierazleko zazpi **multzoen esanahi zehatza**:

Erdaldun elebakarrak	Gaztelaniaz ongi hitz egiten dakite, baina ez euskaraz. Zehazki, ez dira gai euskaraz ongi hitz egiteko, ezta ongi ulertzeko ere.
Erdaldun hartzailak	Gaztelaniaz ongi hitz egiten dakite, baina ez euskaraz. Hala ere, euskara ulertzeko gai dira: ongi ulertzen dute.
Erdal elebidunak	Bi hizkuntzetan ongi eginda ere, gaztelaniaz errazago hitz egiten dute euskaraz baino.
Nagusitasunik gabeko elebidunak	Bi hizkuntzetan ongi egiten dute, euskaraz eta erdaraz, eta errazago zein hizkuntzatan aritzen diren galdetzen zaienean, bietan berdin aritzen direla erantzuten dute.
Euskal elebidunak	Bi hizkuntzetan ongi eginda ere, euskaraz errazago hitz egiten dute erdaraz baino.
Euskaldun hartzailak	Euskaraz ongi hitz egiten dakite, baina ez gaztelaniaz. Hala ere, gaztelania ulertzeko gai dira: ongi ulertzen dute.
Euskaldun elebakarrak	Euskaraz ongi hitz egiten dakite, baina ez erdaraz. Zehazki, ez dira gai gaztelaniaz ongi hitz egiteko, ezta ongi ulertzeko ere.

MATERIAL OSAGARRIA

Bideo bilduma:

Euskararen egoera ulertzeko GAKOAK.

- Hamaika bideo laburreko bilduma:
- Hamaika bideoak, bakar batean bilduta:

labur.eus/GAKOAK-denak
labur.eus/GAKOAK_eus

Gakoak ALETUZ.

- Hamaika bideo gehiago, gaian lasai sakontzeko:

labur.eus/ALETUZ_denak

Beasain

Koaderno
demolinguistikoa

Beasain

Koaderno
demolinguistikoa

2025EKO AZAROA

